



KONTRAKT FOR UTFØRELSE AV TEKNISK INFRASTRUKTUR NS 8406

| | |
|-------------------|------------------------------------|
| Prosjektets navn: | 231303 Infrastrukturanlegg Lerberg |
| Adresse: | Hokksund, Øvre Eiker Kommune |
| Kontraktsnr.: | |

| | | | |
|---------------------------|-------|----------------------------|-------|
| Dato: | Sted: | Dato: | Sted: |
| Byggherrens underskrift | | Entreprenørens underskrift | |
| _____ Navn Stilling | | _____ Navn Stilling | |

Denne kontrakten er utstedt i to eksemplarer, ett til hver partene



Innhold

| | |
|---|-----------|
| 1 PARTENE OG DERES REPRESENTANTER (NS 8406 PKT. 5) | 4 |
| 2 KONTRAKTSREGLER. TOLKNINGSREGLER (NS 8406 PKT. 4) | 4 |
| 3 OM OPPDRAGET | 5 |
| 3.1 Generelt | 5 |
| 3.2 Mengder | 5 |
| 3.3 Massebalanse/overskuddsmasser | 5 |
| 3.4 Forurensede masser | 5 |
| 3.5 Vannulemper | 5 |
| 3.6 Midlertidig vannforsyning og håndtering av avløpsvann | 5 |
| 3.7 Private stikkledninger | 5 |
| 4 BYGGEMØTER (NS 8406 PKT. 6) | 6 |
| 5 OVERDRAGELSE AV KONTRAKTEN | 6 |
| 6 VEDERLAG (NS 8406 PKT. 23) | 6 |
| 6.1 Vederlag | 6 |
| 6.2 Indeksregulering | 6 |
| 6.3 Endringer i valutakurser og toll- og avgifter | 6 |
| 6.4 Betaling | 6 |
| 7 KOMMUNIKASJON MELLOM PARTENE (TILLEGG TIL NS 8406) | 7 |
| 8 SIKKERHETSSTILLELSE (NS 8406 PKT. 8) | 7 |
| 9 FORSIKRING (NS 8406 PKT. 9) | 7 |
| 10 ORGANISASJONS- OG BEMANNINGSPLAN (NS 8406 PKT. 11) | 7 |
| 11 KVALITETSSIKRING (NS 8406 PKT. 11) | 7 |
| 11.1 Generelt | 7 |
| 11.2 Kontrollplan | 8 |
| 11.3 Kontroll av utførelsen | 8 |
| 11.4 Sjekklistene og sluttrapport | 8 |
| 12 FORHOLD PÅ BYGGEPLASSEN (NS 8406 PKT. 13) | 8 |
| 12.1 Lover, offentlige forskrifter og vedtak (tillegg til NS 8406 pkt. 13.1)..... | 8 |
| 12.2 Eksisterende rørlednings- og kabelanlegg | 8 |
| 12.3 Riggplass..... | 9 |
| 12.4 Utmåling, stikning og stikningsdata (tillegg til NS 8406 pkt. 13.2) | 9 |
| 12.5 Terrenngrep | 10 |
| 12.6 Fornminner | 10 |
| 12.7 Sprengnings- og gravearbeider | 10 |
| 12.8 Begrensning av støv, støy og vibrasjoner..... | 10 |
| 12.9 Rystelsesmålinger | 10 |
| 12.10 Besiktigelse | 11 |
| 12.11 Opprydding (tillegg til NS 8406 pkt. 13.3)..... | 11 |
| 12.12 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) | 11 |
| 12.13 HMS-kort | 11 |
| 12.14 Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker..... | 11 |
| 12.15 Krav til lønns- og arbeidsvilkår | 11 |
| 12.16 Lærlinger | 12 |
| 12.17 Ytre miljø – mangelfull avfallshåndtering | 12 |
| 12.18 Ytre miljø – pliktig medlemskap i returordning for emballasje | 12 |
| 13 BYTTE AV NØKKELPERSONELL (TILLEGG TIL NS 8406 PKT. 13) | 13 |



| | |
|--|-----------|
| 14 KRAV TIL KOMPETANSE FOR UTFØRENDE PERSONELL (TILLEGG TIL NS 8406 PKT. 13) | 13 |
| 15 BYGGHERRENS RETT TIL Å FØRE KONTROLL (NS 8406 PKT. 14) | 13 |
| 16 BRUK AV UNDERENTREPRENØRER (NS 8406 PKT. 12) | 13 |
| 16.1 Pliker | 13 |
| 16.2 Sanksjoner | 13 |
| 16.3 Krav om betaling til bank | 14 |
| 16.4 Byggherrens inntreden i kontrakter med underentreprenører mv (tillegg til NS 8406 pkt. 12)..... | 14 |
| 17 TIDSFRISTER, SAMORDNING OG PLANLEGGING | 14 |
| 17.1 Fremdriftsplan (NS 8406 pkt. 17) | 14 |
| 17.2 Dagmulktbelagt frist (NS 8406 pkt. 26.1)..... | 14 |
| 17.3 Ukeplan | 14 |
| 17.4 Arbeidsvarsling, trafikkavvikling..... | 14 |
| 17.5 Faseplaner og informasjon | 15 |
| 18 PROSJEKTERING (TILLEGG TIL NS 8406 PKT. 18) | 15 |
| 19 ENDRINGSARBEID DER DET IKKE ER GITT ENDRINGSORDRE (NS 8406 PKT. 19.3) | 16 |
| 20 PARTENES KRAV PÅ VEDERLAGSJUSTERING (NS 8406 PKT. 22.1) | 16 |
| 20.1 Regulering i uendret byggetid..... | 16 |
| 20.2 Regulering i forlenget byggetid..... | 16 |
| 21 MENGDEKONTROLL (NS 8406 PKT. 23.2) | 17 |
| 22 SKADER OG ERSTATNING | 17 |
| 23 UTBEDRING (NS 8406 PKT. 27.2) | 17 |
| 24 BEFARINGER I REKLAMASJONSPERIODEN | 17 |
| 25 OPPSIGELSE (TILLEGG TIL NS 8406) | 17 |
| 26 MISLIGHOLDT KONTRAKTSFORPLIKTELSE – KONSEKVENSER FOR SENERE KONKURRANSER (TILLEGG TIL NS 8406) | 17 |
| 27 REKLAME. KONTAKT MED MEDIA (TILLEGG TIL NS 8406) | 17 |
| 28 ETISKE KRAV (TILLEGG TIL NS 8406) | 17 |
| 29 BRUDD PÅ KONKURRANSELOVGIVNINGEN | 18 |
| 30 HEVING PÅ GRUNN AV VISSE STRAFFBARE FORHOLD | 18 |



1 Partene og deres representanter (NS 8406 pkt. 5)

| Byggherren | | |
|--|------------------|---------|
| Navn: | Organisasjonsnr: | |
| Øvre Eiker kommune | 954 597 482 | |
| Adresse: | | |
| Rådhuset, Stasjonsgata 24, 3300 Hokksund | | |
| Representant: | Tlf.: | E-post: |

| Entreprenør | | |
|---------------|------------------|---------|
| Navn: | Organisasjonsnr: | |
| Adresse: | | |
| Representant: | Tlf.: | E-post: |

Byggherrens oppdragsgivere, leietakere, ansatte og brukere regnes som tredjemenn i relasjon til denne avtalen. Det er derfor ingen identifikasjon mellom byggherren og disse, jf. NS 8406 pkt. 2.7, og de kan derfor ikke påføre byggherren forpliktelser uten særlig skriftlig fullmakt. Entreprenøren er forpliktet til å forsikre seg om skriftlig fullmakt foreligger.

Byggeleder skal ta seg av byggherrens forhold på byggeplass. Byggeleder har fullmakt til, ved bruk av endringsordre, å bestille arbeider utført for et beløp inntil NOK 50.000.- eks. mva.

Byggeleder har fullmakt til å avvise krav om tillegg og fristforlengelse.

Alle andre beslutninger i kontraktsforholdet på vegne av byggherren skal tas av byggherrens representant.

2 Kontraksregler. Tolkingsregler (NS 8406 pkt. 4)

Følgende dokumenter inngår som en del av denne kontrakten:

1. Dette avtaledokumentet
2. Referater og annet materiale fra forhandlinger og oppklarende drøftelser, som er godkjent av begge parter
3. Entreprenørens tilbud
4. Referat fra befaring/konferanse
5. Konkurransesgrunnlaget
6. NS 8406:2009 Forenklet norsk bygge- og anleggskontrakt

Funksjonskrav og krav til løsninger og kvalitet som er spesifisert i konkurransesgrunnlaget gjelder foran løsninger eller konstruksjoner i entreprenørens tilbud, med mindre han har tatt uttrykkelig forbehold eller partene skriftlig har avtalt at kravet skal avvikes.



Ved motstrid gjelder dokumentene i ovennevnte rekkefølge. Dersom dette ikke løser motstridssituasjonen, skal spesielle bestemmelser gjelde foran generelle.

3 Om oppdraget

3.1 Generelt

Denne entreprisen omfatter utførelse av teknisk infrastruktur (vann-, avløps-, veg- og kabelføringsanlegg) i forbindelse med sanering og oppgradering av eksisterende kommunalteknisk infrastruktur for veg, vann, avløp i Lerbergveien, Turveien og Hekkveien i Hokksund. Arbeidene omfatter levering, montering, prøving, igangsetting samt as-built dokumentasjon.

3.2 Mengder

Mengdene oppgitt i mengdefortegnelsen er omtrentlige og således regulerbare med mindre annet fremgår under den enkelte post i mengdebeskrivelsen.

Dette gjelder ikke de poster der prisen skal oppgis som rund sum (RS) med unntak av poster for drift av anleggsplassen. (Se pkt. 5.3.27 Driftskostnader.)

3.3 Massebalanse/overskuddsmasser

Masser som ikke benyttes til ulike utfyllinger i terreng på kommunens område, altså overskuddsmasser, er entreprenørens eiendom og ansvar med mindre annet avtales. Entreprenøren er således ansvarlig for at massene fjernes fra anlegget og forvaltes på en forsvarlig måte.

Entreprenøren må selv ordne med godkjent deponeringsplass/fyllplass eller eventuelt mellomlager.

3.4 Forurensete masser

Forurenset masse skal håndteres i tråd med «Rapport: Miljøteknisk grunnundersøkelse og tiltaksplan» vedlagt konkurransegrunnlaget.

3.5 Vannulemper

Tiltak i forbindelse med vannulemper på anlegget er entreprenørens ansvar. Ved behov for vannlensing, skal vann og slam pumpes eller dreneres ut til terreng - og via et slamoppsamlingsmagasin - og ikke til kommunal overvannsledning. Det vises også til pkt. 8 i «Rapport: Miljøteknisk grunnundersøkelse og tiltaksplan»

3.6 Midlertidig vannforsyning og håndtering av avløpsvann

Dersom det er nødvendig å sette eksisterende vann- og/eller avløpsledninger ut av drift kortvarig eller permanent, har entreprenøren ansvaret for at berørte abonnenter har vannforsyning og muligheter til å bli kvitt avløpsvannet på forskriftsmessig forsvarlig måte, ved provisoriske installasjoner. Det stilles krav til at vannkvaliteten ikke skal forringes og entreprenøren forplikter seg til å gjennomføre dette i samarbeid med byggherren.

Entreprenøren er ansvarlig for varsling av berørte abonnenter. Entreprenøren varsler byggherren senest 1 uke før det er behov for midlertidig vannforsyning til abonnenter.

3.7 Private stikkledninger

Entreprenøren er forpliktet å gi tilbud til aktuelle grunneiere på utbedring av stikkledninger på privat grunn (utenfor offentlig vei). Dette gjelder ledninger som ikke tilfredsstillers dagens krav.

Avtalene som inngås skal følge hovedkontraktens vilkår, og baseres på hovedkontraktens enhetspriser, timepriser og påslag så langt disse er anvendelige. Arbeidene er tatt inn i kommunens byggesak. Entreprenøren vil ved kontraktsinngåelse få tilgang til oversikt over grunneiere, kontaktinformasjon og registrerte stikkledninger.

Alle avklaringer med grunneier/ledningseier og fremdriftsmessig koordinering av disse arbeidene mot kontraktsarbeidene påhviler entreprenøren.

Grunneiere står fritt til å velge annen entreprenør.



4 Byggemøter (NS 8406 pkt. 6)

Det skal avholdes byggemøter hver 14. dag. Byggherren innkaller og fører referat.

5 Overdragelse av kontrakten

Entreprenøren kan ikke overdra sine forpliktelser etter kontrakten

6 Vederlag (NS 8406 pkt. 23)

6.1 Vederlag

Kontraktsgjenstanden skal leveres for følgende kontraktssum:

** iht prisskjema med ev. korrigeringer*

6.2 Indeksregulering

Kontraktssummen skal ikke indeksreguleres.

6.3 Endringer i valutakurser og toll- og avgifter

Endringer i kurs- og tollbestemmelser gir ikke rett til tillegg eller fradrag i kontraktens pris.

6.4 Betaling

Øvre Eiker kommune behandler sine fakturaer elektronisk og krever at tilbyder sender sine fakturaer i EHF (Elektronisk handelsformat). Kopi av faktura sendes byggeleder på e-post for kontroll og attestering.

Alle fakturaer merkes med
"231303 Infrastrukturanlegg Lerberg"

Følgende informasjon må følge eFakturaen:

Organisasjonsnummer

Bankkontonummer

Fakturanummer

Fakturadato

Forfallsdato

BestillerID **23-91355**

BestillerID legges i feltet <AccountingCost> i xml-fila, eksempelvis slik:

```
<cbc:AccountingCost>AA12345</cbc:AccountingCost>
```

Hvilken kontrakt og periode fakturaen gjelder

Spesifisert fakturabeløp for arbeid utført i perioden

Innestående for perioden

Fakturaer som ikke oppfyller disse kriteriene vil bli returnert leverandøren ubetalte.

Byggherrens betalingsfrist er 30 dager fra mottak av korrekt faktura med nødvendig underlag, jf. NS 8406 pkt. 23.3.

Videre skal entreprenørens fakturaer skal være spesifisert på en slik måte at de kan sammenholdes med kontrakten.

Fakturaene skal deles inn i følgende kategorier:

A = Avdragsfaktura

T = Tilleggsfaktura (Tilleggsbestillinger, endringer etc.)

K = Kreditnota

S = Slutfaktura



Fakturaene skal nummereres fortløpende med ovennevnte bokstavering og henvise til hvilken entreprise faktura gjelder. Entreprenøren skal spesifisere hver avdragsfaktura slik at disse til enhver tid gjenspeiler totalt akkumulert produksjon på anleggsplassen. I den forbindelse, skal det ved hver avdragsnota foreligge målebrev/delmålebrev for hver enkelt post som faktureres.

Ved fakturering av utførte kontroller, inspeksjoner, prøvinger, innmålinger etc. skal det foreligge rapporter, måldata etc. som på forhånd er godkjent av byggherren. Entreprenøren skal bruke egen fakturaforside og fakturaene skal være spesifisert på en slik måte at de kan sammenholdes med kontrakten.

For tilleggsfaktura skal kopi av attestert material- og timelister samt godkjent endringsmelding/-ordre følge faktura.

7 Kommunikasjon mellom partene (tillegg til NS 8406)

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Varsler og krav gitt som elektronisk kommunikasjon regnes som skriftlig.

8 Sikkerhetsstillelse (NS 8406 pkt. 8)

Entreprenøren skal stille sikkerhet for sine kontraktsforpliktelser i form av selvskyldnerkausjon fra bank, forsikringsselskap eller annen finansinstitusjon. Bestemmelsene om entreprenøren sikkerhetsstillelse i NS 8405 pkt. 9.1 og 9.2 og 9.4 kommer til anvendelse for denne kontrakten. Se for øvrig pkt. 3.9 i Øvre Eiker kommunes VA-norm (<http://www.va-norm.no/pdf/0/all/142/>)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

9 Forsikring (NS 8406 pkt. 9)

Gjyldige forsikringsattester skal forelegges byggherren ved kontraktsinngåelse.

10 Organisasjons- og bemanningsplan (NS 8406 pkt. 11)

Entreprenøren skal holde sin organisasjonsplan levert med tilbudet, oppdatert. (Se også til pkt 13 om utskifting av nøkkelpersonell.)

11 Kvalitetssikring (NS 8406 pkt. 11)

11.1 Generelt

Entreprenøren skal ha og følge et styringssystem som tilfredsstiller NS-EN ISO 9001:2015 Ledelsessystemer for kvalitet - Krav eller tilsvarende. Kvalitetsplaner skal utarbeides i henhold til retningslinjene i ISO 10005 eller tilsvarende.

Styringssystemet skal også tilfredsstille NS-EN-ISO 14001:2004 pkt. 4 Krav til miljøstyringssystem, eller tilsvarende krav i andre miljøstandarder.

Entreprenøren skal innen 4 uker etter kontraktsinngåelse, legge frem prosjektilpasset kvalitetsplan.

Kvalitetssystemet skal vise at entreprenøren har utarbeidet arbeidsprosedyrer som kan dokumentere at viktige/store/gjentagende arbeidsoperasjoner er gjennomtenkt og planlagt slik at alle kvalitetskrav og krav til helse, miljø og sikkerhetslovgivningen kan overholdes.

Kvalitetssystemet skal vise at det er etablert et system for dokumentbehandling og prosedyrer for avviksbehandling og avviksrapportering.

Kvalitetsplanen skal holdes oppdatert i hele kontraktsperioden.

Byggherren har rett til å kreve kvalitetssystemet endret underveis dersom dette ikke virker etter sin hensikt.



Byggherren skal kunne gjennomføre revisjoner i kontraktsperioden.

11.2 Kontrollplan

Entreprenøren skal før anleggsstart utarbeide en kontrollplan i tråd med sitt styringssystem, som skal omfatte alle kontraktsarbeider, identifisere krav og vise hvordan entreprenøren skal verifisere og dokumentere at relevante krav er oppfylt.

I forbindelse med eventuelle kritiske punkter, plikter entreprenøren å være oppmerksomme på slike at det i så god tid som mulig kan gjøres endringer av de tekniske planene (beskrivelse og tegninger) slik at allerede utførte arbeider av kontraktsarbeidet, ikke må endres.

Kontrollplanen skal gjennomgås på byggemøtene og entreprenøren skal på hvert byggemøte legge fram oversikt over utførte kontroller.

11.3 Kontroll av utførelsen

Entreprenøren skal lage rapport over utførte arbeider med fotografier.

11.4 Sjekkliste og sluttrapport

I forbindelse med kontroll av utførelse, skal entreprenøren utarbeide sjekklister for kontraktsarbeidet, som minimum beskriver de krav som er satt til utførelse og der resultatet fra utført kontroll skal beskrives/legges inn. Eventuelle avvik fra minimums- eller maksimumskrav skal rapporteres.

Sjekklister skal legges fram for byggherren for godkjenning før arbeidene igangsettes. Sjekklisten skal vise hvor kontrollen er utført (profil nr., kum, kumgruppe eller tilsvarende).

Det skal føres en sjekkliste for hver kontroll og sjekklister skal ha fortløpende nummerering.

Sjekklister skal dateres og undertegnes av den person som har utført kontrollen. Eventuelle krav til endringer av sjekklisten(e), skal entreprenøren gjøre uten kostnader for byggherren.

Ved ferdigstilling av anlegget, skal entreprenøren utarbeide en sluttrapport med oversikt over hvor det er utført kontroller og med henvisning til nummereringen på sjekklister samt kopi av sjekklister.

Sluttrapporten skal dateres og underskrives av den/de som har utført kontrollene samt anleggslederen.

12 Forhold på byggeplassen (NS 8406 pkt. 13)

12.1 Lover, offentlige forskrifter og vedtak (tillegg til NS 8406 pkt. 13.1)

Gis ikke entreprenøren ansvarsrett hos plan- og bygningsmyndighetene i Øvre Eiker kommune for utførelse og kontroll av utførelsen for de klasser det stilles krav om godkjenning i og som han selv søker ansvarsrett i, kan byggherre umiddelbart heve kontrakten uten at entreprenøren har rett til kompensasjon/erstatning for dette.

Byggherren sender forhåndsmelding av arbeidsplassen til Arbeidstilsynet.

12.2 Eksisterende rørlednings- og kabelanlegg

Entreprenøren plikter selv å få påvist eksisterende rørlednings- og kabelanlegg i anleggsområdet før arbeidene igangsettes.

Entreprenøren skal ha ansvar for all koordinering av arbeid med annen infrastruktur, herunder kabelomlegging, arbeid med stikkledninger på privat eiendom.

Entreprenøren er under utførelse av kontraktsarbeidet ansvarlig for at eksisterende vannforsyning og avløpsvannmottak fra eiendommer som er tilknyttet på de deler av eksisterende vann- og avløpsledninger som skal settes ut av drift, opprettholdes inntil de nye vann- og avløpsledninger tilkobles eksisterende ledninger og settes i drift.



Entreprenøren er under utførelse av kontraksarbeidet ansvarlig for å opprettholde drift av eksisterende anlegg.

12.3 Riggplass

All tilrigging og lagring av materiell innenfor anleggsområdet må kun skje etter avtale med tiltakshaver (ev. grunneier). Eventuell rigg- og lagringsareal utover areal angitt i tilbudsgrunnlaget må entreprenøren selv skaffe.

Entreprenøren må selv gjøre seg kjent med forholdene på stedet og ellers alle forhold som kan ha betydning for anleggets drift og utførelse, eller som medfører ansvar.

Entreprenøren skal selv sørge for all tilrigging på anlegget som han mener er nødvendig – herunder provisoriske vegger, framføring av vann, elektrisitet og telefon samt håndtering av spillvann. Dersom vannforsyningen hentes fra kommunal ledning, skal det monteres vannmåler på ledningen før første tappepunkt på ledningen.

Entreprenøren sørger for all tilrigging på arbeidsplassen og drift av denne. Det vises til SHA-plan for prosjektet.

Entreprenøren kan ikke kreve tillegg i byggetiden eller erstatning for forsinkelser som følge av kortvarige eller tilfeldige bortfall av strømstans.

Detaljert utforming av riggområdet må foregå i samråd med byggherren og de lokale bygningsmyndighetene.

Det er entreprenørens ansvar å innhente nødvendige tillatelser vedrørende eventuell oppsetting av brakker og tilkobling av el-forsyning og telefoni.

Entreprenøren skal i hele byggeperioden og fram til overtakelse sørge for god og tilstrekkelig beskyttelse / tildekking av det utstyr som inngår i entreprisen, samt å fjerne beskyttelsesmaterialer.

Det forutsettes at en mest mulig skånsom bruk av adkomstvei i anleggsperioden.

12.4 Utmåling, stikning og stikningsdata (tillegg til NS 8406 pkt. 13.2)

Byggherren leverer stikningsdata (x-, y- og z-koordinater) for senter vegger og koordinater for senter VA-kummer og knekkpunkter VA-ledninger. Det må påregnes tilpasning til eksisterende veier og private plasser/innkjørsler.

Nødvendig sikring av fastmerker som er forutsatt benyttet under utførelsen og påvist av byggherren, påhviler entreprenøren.

Fastmerker må erstattes med nye merker uten kostnad for byggherren i den grad eksisterende merker fjernes.

Nye merker skal måles inn og knyttes til det eksisterende polygondraget.

All utstikking må utføres av kvalifiserte personell med tilstrekkelig praksis innenfor VVA-anlegg.

Med hensyn til nøyaktighetskrav må de tilfredsstillende krav som er satt i "Norm for kart og kommunale oppmålingsarbeider".

Entreprenørens opplegg for gjennomføring av stikningsarbeidene skal forelegges tiltakshaver på forlangende.

Utsetting av stikk for grøftetraseer, senterlinjer, plassering av kummer etc., skal gjøres på en slik måte at byggherre til enhver tid kan føre kontroll med arbeidets utførelse.

Utsettingen skal sikres og sikringen skal utføres på en slik måte at den blir stående hele anleggsperioden.



Entreprenøren skal holde all håndlangerhjelp til byggherrens kontrollmålinger dersom byggherren ber om dette.

12.5 Terrenginngrep

Entreprenøren må ikke foreta inngrep i terrenget utover det som er vist på tegninger eller omtalt i beskrivelsene, uten at skriftlig tillatelse fra byggherren er gitt. Dette gjelder også innenfor anleggsgrense.

Gjør entreprenøren seg skyldig i brudd på denne bestemmelsen, plikter han for egen regning å utbedre skader på terrenget eller privat eiendom.

12.6 Fornminner

Hvis entreprenøren påtreffer fornminner eller har/bør ha mistanke om at man har påtruffet slike, plikter entreprenøren umiddelbart å varsle byggherren om dette.

Byggherren vil ta de nødvendige kontakter for å fastslå omfanget av eventuelle undersøkelser, utgravinger med mer.

Entreprenøren må i slike tilfeller påregne å måtte bistå under eventuelle utgravinger ved å stille mannskap, utstyr og maskiner til disposisjon. Omfang og godtgjørelse av arbeidene avtales nærmere i slike tilfeller.

12.7 Sprengnings- og gravearbeider

Sprenging/pigging må utføres med forsiktighet for å unngå skader på nærliggende konstruksjoner.

Forsvarlig tildekking må ivaretas og utslaget skal styres vekk fra nærliggende konstruksjoner. Entreprenøren skal sørge for at byggherren, naboer og uvedkommende blir varslet når sprenging skal utføres.

12.8 Begrensning av støv, støy og vibrasjoner

Entreprenøren skal under arbeidets gang utvise hensyn til omgivelsene slik at ikke naboer og berørte parter sjeneres unødige av støv, støy, rystelser etc. og plikter å bidra til løpende informasjon til berørte parter.

Ved alle arbeider som forårsaker utslipp av støv, skal entreprenøren gjennomføre tiltak som reduserer utslippet mest mulig og hindrer at tredjemann blir plaget av slike utslipp fra anlegget. Det skal utføres regelmessig (ukentlig) feiing og spyling av tilsølte veier. Midlertidige veier (som ikke asfalteres) skal støvdempes.

Grenseverdier for støy og vibrasjoner følger retningslinje T-1442 fra Miljøverndepartementet. Støyende arbeider er ikke tillatt etter kl. 19.00 og før kl. 07.00 på hverdager, eller på lør- og helligdager.

For vibrasjoner som kan forårsake skade på byggverk gjelder grenseverdier iht. NS 8141-2 2013 om vibrasjoner fra andre bygge- og anleggsarbeider enn sprengning (f. eks. spunting, valsing, graving og tung anleggstrafikk).

12.9 Rystelsesmålinger

Entreprenøren skal under arbeidets gang utføre rystelsesmålinger så lenge rystelser og vibrasjoner pågår. Entreprenøren skal selv definere antall rystelsesmålere han behøver for å dokumentere at han holder seg innenfor krav, og hvor disse skal plasseres. Tidspunkt for oppsetting og demontering av målerne skal på forhånd avtales med byggherren. Entreprenøren skal utarbeide rapport fra målingene.



12.10 Besiktigelse

Entreprenøren skal før arbeidene påbegynnes, foreta en besiktigelse og fremlegge rapport med fotodokumentasjon av alle konstruksjoner/bygninger i anleggets nærhet som i større eller mindre grad kan påføres skade/skader.

Det skal utarbeides en samlerapport fra besiktigelsen med fotodokumentasjon for hver av de konstruksjoner som besiktiges.

Kopi av rapporten skal leveres byggherren før oppstart av anleggsarbeidene i det aktuelle område. Se også pkt. 22 Skader og erstatning

12.11 Opprydding (tillegg til NS 8406 pkt. 13.3)

Etter fullført arbeid skal anleggsområdet ryddes for alle materialer og alt materiell som ikke er en del av kontraktsarbeidet. Alt avfall, inkludert spesialavfall, skal fjernes og leveres til offentlig godkjent mottaksanlegg.

12.12 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Entreprenøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger.

Entreprenøren plikter å ha et internkontrollsystem i henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom entreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for hevning. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om entreprenøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at entreprenøren skifter ut underentreprenører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren og heller ikke medføre forlengelse av tidsfrister.

12.13 HMS-kort

Alle arbeidstakere skal, lett synlig, bære gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet.

Ordrebekreftelse, søknadsskjema o.l. godtas ikke som HMS-kort.

Arbeidstakere som ikke har HMS-kort, vil bli bortvist fra byggeplassen.

12.14 Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker

Kontrakt gitt til utenlandsk entreprenør eller underentreprenør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Sentralskattekontoret for utenlandssaker i henhold til ligningsloven § 5-6.

Entreprenøren er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele kontraktskjeden. Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Alltin.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at entreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er entreprenørens ansvar og skal betales av ham.

12.15 Krav til lønns- og arbeidsvilkår

Entreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underentreprenører og innleide har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale.
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste



arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Entreprenøren plikter på forespørsel å dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere, arbeidstakere hos eventuelle underentreprenører og innleide. Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønnslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Ved brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår skal entreprenøren rette forholdet. Der bruddet har skjedd hos en underentreprenør er rettingsplikten begrenset til krav som er fremmet skriftlig innen tre måneder etter lønnens forfallsdato, både for krav som følger av allmenngjort tariffavtale og landsomfattende tariffavtale. De vilkår og begrensninger som følger av lov om allmenngjøring av tariffavtaler mv. av 4. juni 1993 § 13, skal gjelde i begge disse tilfellene.

Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert.

Vesentlig mislighold av lønns- og arbeidsvilkår hos entreprenøren kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving, selv om entreprenøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underentreprenørleddet, herunder bemanningsselskaper, kan byggherren på samme måte kreve at entreprenøren skifter ut underentreprenører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

12.16 Lærlinger

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 7 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene samlet (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, samt anleggsgartnerfaget) utføres av lærlinger, jf. opplæringslova § 4-1. Kravene kan oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5. Kravene kan også oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, i annet EU-/EØS-land.

Kravet kan oppfylles av entreprenøren og en eller flere av hans underentreprenører.

Dersom arbeidene ikke er egnet ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet kan byggherren tillate at prosentkravene ovenfor fravikes.

Entreprenøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktsarbeidet, sannsynliggjøre at kravene vil bli oppfylt. Ved kontraktsavslutning skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning.

12.17 Ytre miljø – mangelfull avfallshåndtering

Medfører entreprenørens manglende oppfyllelse av prosjektets og myndighetenes krav til ikke nås, se miljøoppfølgingsplanen (MOP), at byggherren ilegges tvangsmulkt, jf. avfallsforskriften § 18-6, vil tvangsmulkten bli videreført til entreprenøren.

12.18 Ytre miljø – pliktig medlemskap i returordning for emballasje

En norsk entreprenør (merverdiavgiftsregistrert i Norge) skal senest ved kontraktsinngåelsen fremlegge dokumentasjon (medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning) for at han er medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom entreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til byggherren om dette.



13 Bytte av nøkkelpersonell (tillegg til NS 8406 pkt. 13)

Entreprenøren kan ikke uten byggherrens skriftlige samtykke skifte ut sin prosjektleder, anleggsleder eller personer som ble evaluert i forbindelse med tildeling av kontrakten eller avtalt som erstatning for slik person. Byggherren kan bare nekte samtykke dersom han har saklig grunn. Byggherren skal svare innen rimelig tid etter han har mottatt forespørsel om samtykke. Ved bytte av personell kan byggherren i rimelig utstrekning kreve kostnadsfri overlapping.

14 Krav til kompetanse for utførende personell (tillegg til NS 8406 pkt. 13)

For forbindelse med grøftarbeider og legging og montering av rørledninger og kummer/sandfang, kreves minimum ADK-kompetanse eller tilsvarende for den som til enhver tid leder arbeidene med vann- og avløpsledninger. Kravet til slik kompetanse gjelder for den/de som er ansvarlig for grøftarbeider, fundament- og omfyllingsarbeider, rørleggingsarbeider og gjenfyllingsarbeider.

15 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8406 pkt. 14)

Byggherren, eller ekstern revisor engasjert av byggherren, kan gjennomføre revisjon hos entreprenøren og eventuelle underentreprenører i perioden fra kontraktsinngåelse til slutfaktura er betalt for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Byggherren har rett til å foreta befaringer og å utføre stikkontroll av utførelsen av kontrakts-arbeidet. Byggherren forhåndsvarsler ikke slik kontroll, men vil varsle sin ankomst til anleggsledelse – enten ved direkte kontakt på anleggskontoret eller pr. telefon.

I forbindelse med befaringer og stikkontroller, skal byggherrens representanter forholde seg til minimum entreprenørens krav til bruk av personlig verneutstyr.

16 Bruk av underentreprenører (NS 8406 pkt. 12)

16.1 Plikter

Entreprenøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, ha flere enn to ledd underentreprenører i kjede under seg.

Entreprenørens bruk av enkeltpersonforetak skal godkjennes skriftlig av byggherren. Byggherren kan bare nekte om han har saklig grunn.

Ved inngåelse av kontrakter om underentreprise, skal entreprenøren i henhold til forskrift om offentlige anskaffelser innhente skatteattest for kontrakter i tilknytning til oppdraget som overstiger en verdi på kr. 500 000,- eks. mva. Fra underentreprenører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attest. Entreprenøren skal på forespørsel og uten grunnnet opphold kunne fremlegge ovennevnte dokumentasjon.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeider under denne avtalen skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

16.2 Sanksjoner

Brudd på ovennevnte plikter gir byggherren rett til å kreve at forholdet rettes opp, om nødvendig ved skifte av underentreprenør, innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattesten viser at underentreprenøren ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Omkostningene som følge av hevning av underentreprenørens avtale, skal bæres av entreprenøren.

Ved mislighold av ovennevnte plikter kan byggherren nekte den aktuelle underentreprenøren og dennes ansatte tilgang til byggeplassen uten at entreprenøren kan kreve vederlagsjustering og/eller fristforlengelse som følge av dette.



Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for hevning.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne avtalen skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

16.3 Krav om betaling til bank

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underentreprenører og innleide skal utbetales til konto i bank. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

16.4 Byggherrens inntreden i kontrakter med underentreprenører mv (tillegg til NS 8406 pkt. 12)

Byggherren har rett til å tre inn i entreprenørens kontrakter med underentreprenører, underentreprenører eller andre kontraktsmedhjelpere i de tilfeller hvor entreprenøren vesentlig misligholder nærværende kontrakt eller kontrakten med underentreprenør eller annen kontraktsmedhjelper, stanser sine betalinger, blir insolvent eller går konkurs.

Entreprenøren plikter å sikre byggherren denne rett ved å innta klausuler som ivaretar disse rettigheter, i kontraktene med egne underentreprenører eller andre kontraktsmedhjelpere.

17 Tidsfrister, samordning og planlegging

17.1 Fremdriftsplan (NS 8406 pkt. 17)

Entreprenøren skal utarbeide en detaljert fremdriftsplan for sine arbeidere. Denne skal sendes tiltakshaver for godkjenning innen to uker etter kontraktsinngåelse og samordnes med øvrige entrepriser.

17.2 Dagmulktbelagt frist (NS 8406 pkt. 26.1)

Sluttfristen 1. oktober 2019 og er dagmulktbelagt.

17.3 Ukeplan

Entreprenøren skal utarbeide en detaljert rullerende ukeplan. Ukeplanen skal minimum vise aktiviteter en uke bakover og to uker framover i tid. Ukeplanen skal rulleres en gang pr. uke.

Aktivitetene i ukeplanen skal tilordnes ressurser og være så detaljert at alle tider for utførelse av nøkkelarbeider fremgår (oppstart boring/graving av grøfter, legging av rørledninger, montering av kummer, igjenfylling av grøfter, rørinspeksjoner, trykk- og tetthetsprøvinger, vegfyllinger, forsterkningslag, bærelag, asfaltering etc.)

Forebyggende sikkerhetstiltak og Sikker Jobb Analyser skal også fremgå av ukeplanen.

Dersom deler av arbeidet skal utføres av underentreprenør(er), skal dette fremgå av planen og spesifisere hvilke arbeidere dette gjelder.

Ukeplanen skal også angi om kontraktsarbeidets framdrift samsvarer med den til enhver tid godkjente framdriftsplanen.

Ukeplanen skal leveres byggherren tirsdag i hver uke.

17.4 Arbeidsvarsling, trafikkavvikling

Det er entreprenørens ansvar å ivareta all trafikkavvikling i forbindelse med kontraktsarbeidene. Arbeidene må planlegges slik at de medfører minst mulig problemer med adkomstforhold til



eiendommene. Særlig hensyn må tas til skolevei, pga. nærheten til Hokksund barneskole. Turveien og undergangene i Fv258 og Rv35 benyttes også som skolevei av barn fra Harakollen.

Det skal til enhver tid tilrettelegges for en godt sikret 1,2 m bred gang/sykeltrase langs anleggsområde.

Privat biltrafikk, søppelhenting og leveranser til eiendommene skal som hovedregel opprettholdes via omkjøring og midlertidige veier.

Der hvor dette ikke er praktisk mulig å få til kjøreadkomst tillates gangavstand fra parkering/avstand for utrykningskjøretøy inntil 100 m fra boligen.

Entreprenøren skal fortløpende informere beboere og nødetater om gjeldende adkomstforhold, og besørge nødvendig skilting.

Entreprenøren er ansvarlig for å få utarbeidet en arbeidsvarslingsplan for varsling av arbeid på og ved veg i tråd med Håndbok N301 utgitt av Statens vegvesen, med krav og retningslinjer til varsling og sikring.

Planen utarbeides i samråd med byggherren, Øvre Eiker kommune som vegholder, og Statens vegvesen, og om nødvendig politiet, redningsetater, ruteselskaper og andre relevante myndigheter.

Planen skal være godkjent av vegmyndighetene før arbeidene igangsettes.

Øvre Eiker kommune, seksjon for teknisk infrastruktur, tjeneste veg og park, er tilsynsmyndighet for de kommunale vegene og er ansvarlig for godkjenning av planer for slike veier, mens Statens vegvesen v/trafikkdistriktet har tilsvarende funksjoner for riks-, fylkes- og private veier.

Entreprenøren skal utpeke en ansvarlig for varslingen og skilting. Den skiltansvarlige må kunne dokumentere å ha gjennomgått kurs i arbeidsvarsling.

Entreprenøren skal selv holde nødvendig skilt- og sperremateriell.

17.5 Faseplaner og informasjon

Entreprenøren skal innen 2 uker etter kontraktsinngåelse levere orienterende faseplaner med beskrivelse og illustrasjoner av anleggsgjennomføringen. Faseplanene skal brukes som informasjon til berørte tredjeparter om i hvilken rekkefølge og med hvilken omtrentlig varighet de ulike gateavsnitt vil være berørt av anleggsarbeidene. Av planene skal fremkomme adkomstforhold for biltrafikk og myke trafikanter. Planene skal godkjennes av byggherre og presenteres av entreprenøren i et planlagt informasjonsmøte med naboer før oppstart. Planene skal oppdateres av entreprenøren ved endringer.

18 Prosjektering (tillegg til NS 8406 pkt. 18)

Byggherren leverer tegninger elektronisk på pdf-format. Entreprenøren har selv ansvar for videre utskrift og distribusjon i sin organisasjon.

Tegninger som erstattes av nye reviderte tegninger, skal entreprenøren fjerne fra anleggsplassen eller oppbevare på en slik måte at det ikke medfører risiko for at tegningene kan forveksles med de til enhver tid gyldige tegninger.

Entreprenøren er pliktig til å notere alle avvik fra tegningene på ett sett tegningskopier som skal oppbevares på byggeplassen.



19 Endringsarbeid der det ikke er gitt endringsordre (NS 8406 pkt. 19.3)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

20 Partenes krav på vederlagsjustering (NS 8406 pkt. 22.1)

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging:

20.1 Regulering i uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8406 pkt. 22.1 ikke overstiger 10 % av kontraktssummen, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10 % av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0.5 A (B - 1,1 C)}{C}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eksklusiv mva.

B = kontraktsverdi på utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eksklusiv mva.

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eksklusiv mva.)

Ved utregning av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva. (B i formelen), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entrepris-/prosjekteringskontrakter,
- avbestillingserstatning,
- utbetalt vederlagsjustering som er inkludert rigg og drift, og
- kompensasjon for økt rigg og drift i forlengt byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse skal lønns- og prisreguleres iht. avtalt indeks, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

20.2 Regulering i forlengt byggetid

Har entreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8406 pkt. 19, jf. 22.5, skal vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0.7 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eksklusiv mva.

Y = opprinnelig byggetid.

Z = forlengelse utover opprinnelig byggetid.

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse skal lønns- og prisreguleres iht. avtalt indeks, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.



21 Mengdekontroll (NS 8406 pkt. 23.2)

Entreprenøren skal ikke foreta mengdekontroll.

22 Skader og erstatning

Erstatning ved mangel reguleres av NS 8406 pkt. 27.4.

Skade på byggherrens person, ansatte, eiendommer eller ting som ikke omfattes av kontrakten, erstattes etter de alminnelige erstatningsreglene.

23 Utbedring (NS 8406 pkt. 27.2)

Utbedringsarbeider skal utføres etter avtale og i forståelse med byggherren. Dersom hensynet til byggherrens bruk av kontraktsgjenstanden, herunder hans leietakers bruk, gjør det nødvendig å utføre arbeidet utenfor ordinær arbeidstid, plikter entreprenøren å gjøre dette uten overtidsgodtgjørelse.

24 Befaringer i reklamasjonsperioden

Byggherren er ansvarlig for innkalling til garantibefaringer under reklamasjonstiden.

25 Oppsigelse (tillegg til NS 8406)

Byggherren kan si opp kontrakten uten å betale erstatning i de tilfeller som er nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 28-3.

26 Misligholdt kontraktsforpliktelse – konsekvenser for senere konkurranser (tillegg til NS 8406)

Brudd på pliktene i denne kontrakten vil bli nedtegnet og kan få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjons- eller tildelingsomgangen i overensstemmelse med regelverket for offentlige anskaffelser. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

27 Reklame. Kontakt med media (tillegg til NS 8406)

Dersom entreprenøren eller dennes entreprenør/underentreprenør for reklameformål eller på annen måte ønsker å gi offentligheten informasjon om oppdraget, utover å gi oppdraget som generell referanse, skal dette forelegges byggherren for godkjenning på forhånd.

Byggherren håndterer all kontakt med media.

28 Etske krav (tillegg til NS 8406)

Entreprenøren skal etterleve følgende grunnleggende krav:

- a) Nasjonal lovgivning: Arbeidsretten og arbeidslovgivningen der produksjonen finner sted, skal etterleves. Av særlig relevante forhold fremheves lønns- og arbeidstidsbestemmelser, helse, miljø og sikkerhet, lovfestede forsikringer og sosiale ordninger, samt regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter.
- b) Forbud mot barnarbeid (FNs barnekonvensjon artikkel 32, ILO-konvensjoner nr. 138 og 182): Barn har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid, og mot å utføre arbeid som kan svekke utdannings- og utviklingsmuligheter. Minstealderen må ikke i noe tilfelle være under 15 år (14 eller 16 år i visse land). Barn under 18 år skal ikke utføre arbeid som setter helse eller sikkerhet i fare, inkludert nattarbeid. Dersom det foregår slikt barnarbeid, skal det arbeides for snarlig utfasing. Det skal samtidig legges til rette for at barna gis mulighet til livsopphold og utdanning inntil barnet ikke lenger er i skolepliktig alder.
- c) Forbud mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjoner nr. 29 og 105): Det skal ikke forekomme noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid. Arbeiderne må ikke



levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver, og skal være fri til å avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

- d) Forbud mot diskriminering (ILO-konvensjoner nr. 100 og 111): Det skal ikke forekomme noen diskriminering i arbeidslivet basert på etnisk tilhørighet, religion, alder, uførhet, kjønn, ekteskapsstatus, seksuell orientering, fagforeningsmedlemskap eller politisk tilhørighet.
- e) Organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger (ILO-konvensjoner nr. 87 og 98): Arbeiderne skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget valg, og å forhandle kollektivt. Dersom disse rettigheter er begrenset eller under utvikling, skal entreprenøren medvirke til at de ansatte får møte ledelsen for å diskutere lønns- og arbeidsvilkår uten at dette får negative konsekvenser for arbeiderne.

Brudd på disse bestemmelsene anses som vesentlig mislighold.

Entreprenøren identifiseres med sine underentreprenører ved mislighold av avtalen mht. de ovenfor nevnte krav.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne avtalen skal inneholde tilsvarende bestemmelser nevnt i første til tredje ledd.

29 Brudd på konkurranselovgivningen

Dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at entreprenøren har brutt konkurranselovens §§ 10 og 11, eller tilsvarende bestemmelser, kan byggherren heve kontrakten dersom dette etter en konkret vurdering anses for å være forholdsmessig.

Dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at entreprenørens underentreprenør har brutt konkurranselovens §§ 10 eller 11, eller tilsvarende bestemmelser, kan byggherren kreve at entreprenøren snarest mulig skifter ut sin underentreprenør uten kostnad for byggherren. Retten til å kreve utskiftning gjelder ikke dersom kravet er formelt bestridt overfor kompetent myndighet, og entreprenøren overfor byggherren kan sannsynliggjøre at kravet mot underentreprenøren ikke er berettiget. Dersom entreprenøren ikke skifter ut underentreprenøren, kan byggherren heve avtalen.

Før heving etter første ledd og før krav om utskiftning av underentreprenør i annet ledd skal byggherren vurdere den tid som er gått siden bruddet på konkurranselovens §§ 10 og 11 ble begått, hvilke tiltak entreprenøren og/eller underentreprenøren har iverksatt for å forebygge gjentakelser og eventuelt andre momenter som kan ha betydning for vurderingen av om hevingen eller utskiftningen er forholdsmessig. Dersom bruddet på konkurranselovgivningen direkte har rammet eller berørt byggherren, vil heving alltid anses å være forholdsmessig.

30 Heving på grunn av visse straffbare forhold

Byggherre har rett til å heve avtalen dersom entreprenøren eller underentreprenør blir rettskraftig dømt eller vedtar et forelegg for de straffbare forhold som fremkommer av forsyningsforskriftens § 20-2 (2).